

gering en de albuminurie bleven nog langen tijd en in hoogen graad voortduren, nadat de lijderes weder overvloedig voedsel tot zich nam. In de extremiteiten werd enkel een geringe graad van anaesthetie geconstateerd. Allengs nam de atrophie gelijktijdig met de albuminurie in intensiteit af en 7 maanden na het begin der angina waren alle ziekteverschijnselen geheel geweken.

In zijne epicrise stelt G. de navolgende punten op den voorgrond. Afgezien van haar ontstekingsaardig of diphtheritisch karakter, vormde de angina eenen ziekte-focus, waaruit onmiddellijk de verlamming van sommige der nabijgelegen takken van den n. facialis en van den n. trigeminus voortvloeide. De aphonie kan verklaard worden uit gelijktijdige verlamming van den eveneens nabij gelegen linker recurrens. Ook de linker vagus werd verlamd en zijne verlamming gaf aanleiding tot het ontstaan der pleuritis en der pneumonie, eene onderstelling die door vele experimenten, vooral door die van DESCOT en BÉCLARD wordt gewettigd. Opmerking verdient de complicatie der atrophie met albuminurie. De eerste kan bezwaarlijk uit de intensiteit en den duur der acute aandoening verklaard worden, daar zij nog bleef toenemen toen reeds de eetlust der lijderes was teruggekeerd. Evenmin kan zij aan het verlies van eiwit worden toegeschreven, daar er geene verschijnselen van morbus B. voorhanden waren, en er dus voor eene primaire albuminurie geene kennelijke oorzaak bestond. Veeleer was zij het resultaat van een ontledingsproces in het spierstelsel zelf, dat niet enkel kreatine en de daarmede verwante stoffen leverde aan het bloed, maar ook eiwit, hetwelk in de insufficiënte longen niet voldoende kon worden geoxydeerd, maar als zoodanig met de urine weder werd uitgescheiden. Een dergelijk geval van spieratrophie met albuminurie, nam G. bij eenen typhuslijder waar. Behalve G.'s gevallen vindt men slechts enkele gevallen van met spieratrophie verbonden paralyse na acute ziekten vermeld, en wel één van FAURE na diphtheritis, een van MOUTARD-MARTIN na typhus, een van ARAN na cholera, een van SICARDON na cholera en een van HUGUIER na erysipelas.

TH. KROON JHZ.

PROEFNEMINGEN BETREFFENDE DEN SCHIJNBAREN EN DEN WAREN OORSPRONG DER HERSENZENUWEN. — In de *Gazette hebdomadaire*, 1862, n°. 24, leest men, dat CHAUBEAU, die ten dezen aanzien onderzoekingen heeft gedaan, tot de volgende, voor de zenuw-physiologie hoogst belangrijke resultaten is gekomen: 1°. de weefsels, uit wier omtrek de motorische hersenzenuwen naar buiten treden (met andere woorden, de weefsels waaruit de zenuwbuizen dier wortels schijnbaar haren oorsprong nemen), komen niet in physiologische eigenschappen met die wortels overeen; 2°. bij eenig dier dat kort geleden gedood is, is de eigenlijke zelfstandigheid der medulla oblongata, zoowel in de dieper gelegen als in de oppervlakkige lagen, geheel ongevoelig; maar de wortelvezels die deze zelfstandigheid doorloopen, zijn over de gansche baan van haar verloop binnen de medulla, even gevoelig voor prikkels als hare buiten de medulla gelegen verlengsels; 3°. deze prikkelbaarheid van het binnen de medulla gelegen gedeelte der wortels, geldt niet enkel voor zijne fibreuse of tubulaire elementen, maar voor zijne cellulaire elementen evenzeer; 4°. bij levende dieren kan de werking van het excito-motorisch vermogen der medulla oblongata, zekere bijzondere verschijnselen in het leven roepen, maar de genoemde feiten betrekkelijk den schijnbaren en den waren oorsprong der zenuwen, worden daardoor niet van hunne beteekenis beroofd; 5°. kortom, de ware oorsprong der motorische hersenzenuwen,

voorgesteld door de cellen die het uitgangspunt vormen der zenuwbuizen, benevens het binnen de medulla gelegen deel dezer buizen, is in het bezit derzelfde prikkelbaarheid, die aan het buiten de medulla gelegen gedeelte dier buizen eigen is; haar *schijnbare* oorsprong, d. i. dat gedeelte der strengen waaruit de genoemde zenuwen voortkomen, bezit deze eigenschap niet, noch in de oppervlakkige, noch in de dieper gelegene lagen.

TH. KROON JHZ.

INGEZONDEN STUK.

Op bl. 478 van dezen Jaargang van het *Nederlandsch Tijdschrift voor Geneeskunde* trcf ik onlangs de aankondiging aan van mijn Academisch Proefschrift, inhoudende de *beschrijving van twee vrouwenbekkens uit den Oost-Indischen Archipel*.

Terwijl ik den geachten Referent dank zeg voor het over het algemeen gunstige oordeel, dat hij over mijnen arbeid heeft uitgesproken, gevoel ik mij evenwel verplicht op een paar der door hem gemaakte aanmerkingen terug te komen.

Nadat Ref. een getrouw verslag gegeven heeft van hetgeen in het 1ste en in het begin van het 2de Hoofdstuk mijner Dissertatie is behandeld, wordt het volgende gezegd met betrekking tot de verdeeling der 7 door mij onderzochte bekkens in 2 groepen, waarbij ik den vorm van den bekkeningang tot grondslag heb aangenomen:

„Wat den vorm van den bekkeningang betreft, zoo doet die zich in het oog vallend rond of overlans-ovaal voor, vandaar dat de Schr. hen in 2 groepen heeft gemeend te moeten verdeelen, en dit verschil in vorm als individueel geloofd te moeten beschouwen, om daaruit te kunnen besluiten, dat de personen, van wie de bekkens afkomstig zijn, tot verschillende volksstammen hebben behoord. Zoodanige gevolgtrekking komt ons wel wat overhaast voor, het getal exemplaren althans, die door den Schr. onderzocht zijn, is veel te klein, om zulk eene uitspraak te regtvaardigen.”

Vergelijkt men hiermede evenwel wat ik omtrent dit punt op bl. 23 van mijn Proefschrift gesteld heb, dan zal het duidelijk blijken dat het verwijt van *overhaasting*, dat mij gedaan wordt, ten eenenmale onverdiend is.

Nadat ik namelijk de 7 genoemde bekkens volgens den gemelden grondslag in 2 groepen gerangschikt had, heb ik mij de vraag gesteld, of dit verschil in vorm aan den bekkeningang slechts als individueel te beschouwen is, dan of men daaruit kan besluiten dat de personen, van wie de bekkens afkomstig zijn, tot verschillende volksstammen hebben behoord; ik heb daarop geantwoord: „Op beide vragen zou, mijns inziens, het antwoord voor als nog bevestigend *kunnen* zijn.”

Ik heb daarna de mogelijkheid betoogd, dat het verschil individueel *kan* zijn en daarbij gewezen op het individueel verschil, dat ook bij de Europeesche vrouwenbekkens wordt waargenomen.

Bij de behandeling van het 2de gedeelte der door mij gestelde vraag heb ik de mogelijkheid, dat het antwoord ook hierop bevestigend *kan* zijn, niet willen ontkennen. Na opnoeming evenwel der bezwaren, die aan eene juiste oplossing van deze vraag verbonden waren, heb ik mijne overtuiging hierover in de volgende woorden uitgesproken: „... dan zal wel ieder een de moeilijkheid erkennen om hierin tot een juist resultaat te komen. Naar mijne meening is dit voor als nog niet mogelijk.”

Uit het bovenstaande blijkt, mijns inziens voldoende dat ik

juist vermeden heb uit een zoo gering aantal gegevens eene *overhaaste* gevolgtrekking te maken.

Ref. acht het verder wenschelijk, dat in een ander Hoofdstuk eenige practische gevolgtrekkingen behandeld waren, ook met het oog op het werktuigelijk beloop der baring. Oorspronkelijk was dit ook mijn voornemen; daar ik evenwel geene eigene waarnemingen daaromtrent bezat, heb ik later van dat plan afgezien. Ik achtte het niet verkieslijk om uit den vorm der bekkens en dien van het kinderhoofd een mechanisch beloop der baring te construeren.

De Heer L. L. houde mij deze wederleggingen ten goede.

Dr. T. ZAAIJER.

BERIGTEN.

BINNENLAND.

Bij het Ministerie van Binnenlandsche Zaken is ontvangen eene kennisgeving van wege de Spaansche Regering, „dat de invoer of verkoop van elk eenvoudig of zamengesteld geneesmiddel, hetwelk niet bepaaldelijk genoemd is in het tarief der Douanen, *verboden* is. Om zulk een geneesmiddel in dat door den Minister van Binnenlandsche Zaken goed te keuren tarief te doen opnemen, moet de aanvraag daartoe geschieden door een Hoogleeraar in de Geneeskunde of Pharmacie, met opgave der bestanddeelen van het *vreemd geneesmiddel*. Om op die aanvraag te beschikken moet het oordeel der Koninklijke Academie van Geneeskunde te Madrid en van den Gezondheidsraad gevraagd worden.”

— In de 4de sectie van het reeds vermelde, vóór eenige dagen te Brussel gehouden Internationale Congres, werden o. a. ook de navolgende onderwerpen behandeld: het bouwen van arbeiderswoningen; — de voordeelen van het draineren der steden, als zijnde dit bevorderlijk voor den algemeenen gezondheidstoestand; — over het nut, om weeshuizen op te rigten ten platten lande of in de nabijheid van de zee, in plaats van in de steden, tot wering van de klierziekten, waaraan de kinderen thans in de gestichten veelal lijden.

— Op de 16de Algemeene Vergadering van de *Hollandsche Maatschappij van Landbouw*, den 27sten Sept. j.l. gehouden, kwam o. a. in behandeling een voorstel van de Afdeling de Beijerlanden en Strijen, strekkende 1°. om voor de Provinciën Noord- en Zuid-Holland een kundig Veearts te benoemen, welke bij het ontstaan van onbekende of wel uitbrekende ziekten onder den veestapel, op aanvraag van het Bestuur der Afdeling waar de ziekte zich heeft voorgedaan, verplicht zou zijn zich kosteloos derwaarts te bewegen, ten einde met den aldaar aanwezigen Veearts te consulteren; — en 2°. den zoodanigen uit de kas der Maatschappij te salariëren. met vergoeding van reizen en verblijfkosten, naar een daarvoor vast te stellen tarief. — Het door het Hoofdbestuur hierop uitgebragt *afwijzend* praeadvies werd zonder stemming *aangenomen*. — Wijders werd behandeld een voorstel omtrent de Tongblaar onder het vee, strekkende om te besluiten, „dat er eene gouden médaille en eene geldsom van f 100 zal worden uitgelooft aan hem, die de beste middelen aanwijst tot genezing of voorkoming der genoemde ziekte.” De Heer SNELLEN stelde echter voor, „dat de Maatschappij zich tot het verkrijgen van het beoogde doel zou wenden tot de *Maatschappij voor de Veeartsenijkunde*, die de middelen zou aangeven ter bereiking van dat doel, terwijl de kosten, ter bestrijding der hiervoor te doene uitgaven, op f 50 werden gesteld.” — Dit voorstel werd, — in strijd met

het praeadvies van het Hoofdbestuur, — met bijna algemeene stemmen aangenomen.

— Dr. T. A. JORRITSMÁ, President van de Provinciale Geneeskundige Commissie in Noord-Holland, residerende te Haarlem, heeft in het *Dagblad van Zuid-Holland en 's Gravenhage*, van 30 Sept. j.l., eenige „*Opmerkingen*” medegedeeld „*omtrent de in 1862 heerschende epidemie bij het rundvee*,” welke epidemie, naar zijne meening, ten onregte „*Tongblaar*” wordt genoemd, omdat blaren doen denken aan met lympha opgevolde blaasjes, en in *deze* ziekte de gansche mondholte en de tong en keelholte wit en gezwollen zijn, met ongelijke verhevenheden, die geen vocht schijnen te bevatten, terwijl zich eene groote hoeveelheid vocht, speeksel, uit de mondholte ontlast. Dit vocht wordt door meest alle landlieden voor het vehiculum van het contagium gehouden. De Heer J. vraagt, „of de oorzaak der epidemie in het plantenrijk, in den weligen groei gedurende het vroege voorjaar (in *Cryptogamia*), of wel in den dampkring is te zoeken?” Op „*rots-*” en kiezelachtige gronden trof hij haar niet aan, en dat de kiem in den dampkring moet gezocht worden, is in strijd „met zijne ervaring.” — Het slot van des schrijvers mededeeling luidt als volgt: „Het beloop der ziekte was meestal van twee tot drie weken, en eindigde somtijds met klaauwzeer, waaraan enkele waren gestorven! — het was een treurig gezigt die dieren op de kniën liggende te zien grazen! — Kan dit klaauwzeer eene zoogenaamde stofverplaatsing (*metastasis*) zijn? De ziekte bepaalde zich op sommige plaatsen niet enkel tot het rundvee; — ik heb daaraan lijdende varkens, kippen, ganzen en andere dieren gezien, terwijl vele schapen aan wormen op den rug leden, die uit het darmkanaal langs den staart opklimmende zich dáár zetelden. — Als geneesmiddel bezigden vele landbouwers een mengsel van azijn, water en keuken-siroop; sommigen hunner deden hier *aluin* in; ik heb er *borax* in laten doen, en *bloem van zwavel met honig* inwendig laten toedienen, en wel met het beste gevolg; geneeskundige hulp van bevoegd erkende Veeartsen werd weinig ingeroepen, omdat veelal een *boer* aan *empirici* de voorkeur geeft. Sommige Apothekers debiteerden geheime middelen en bevonden er *zich zelve* wel bij! Ik meen het overbodig te zijn, te waarschuwen tegen het gebruik van gedood vleesch; de slagting van het aan deze ziekte lijdend vee zou in strijd zijn met het belang der landlieden! De dieren toch waren direct mager en herstelden spoedig. — Later, gedurende zes weken in Arnhem logerende, doorkruiste ik de Provincie Gelderland, sprak er honderden landlieden op de marktdagen, doch vond er geene *aan mond- of klaauwzeer lijdende runderen*. — SPREUKEN SALOMONS XII: 10—11.”

— In een opstel van den Gemeente-Veearts 1ste kl. te Amersfoort, over de „*Tongblaar*” (in de *Amersf. Ct.* van 3 Oct. j.l.) komt o. a. het volgende voor: „De besmettende eigenschap der melk ontstaat, mijns inziens, voornamelijk dan wanneer de ziekte zich op den uijer der koeijen plaatst, alwaar zich blaren vormen, die bij het melken openbreken en eene stof bevatten, die zich dan met de melk vermengt. In den regel geven de koeijen, welke aan deze ziekte lijden, bijna geen melk. De melk heeft eene onaangename zoutachtige smaak en ruikt naar vuile eijeren of zwavelwaterstofgas. De eigenaars van zulk vee zeggen: de melk is brak. — Ten einde nu de vrees voor het gebruik van dergelijk vleesch en melk eenigzins weg te nemen moet ik mededeelen, dat reeds voor lang door proeven aan de Veeartsenijsschool te Alfort bewezen is, dat vleesch van dieren, lijdende aan voor den mensch besmettelijke ziekten, zijne besmettende eigenschap verliest zoodra het gekookt is. Hierop zou, mijns inziens, eene uitzondering maken het vleesch, afkoni-